

ПРВИ ДЕО

Како су три детета због недостатка воље за учењем постала живуљке

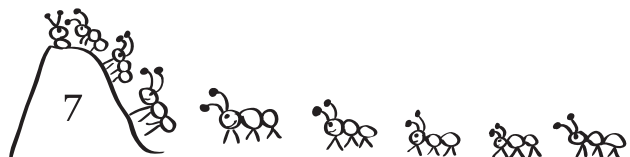
Требало би, драга децо, да почнем од описа виле Алмијери током једног лепог јулског поподнева, негде око пола три, кад се читаво село опружи као да је жељно одмора, у оном дубоком миру и тишини, које се чак ни цврнци, најдрскији међ инсектима, не усуђују да ремете.

Међутим, из искуства знам да ви описе прескачете из места, тако да би тај труд био узалудан. Сем тога, мислим да вам неће бити тешко да замислите лепу, сасвим белу кућу са зеленим капцима, под којима је истурена повелика окапница од лозе тамјанике, засађене с обе стране прочеља куће и чак дотле израсле.

Лозе је, ето, било колико вам воља. Грожђа није било. Видео се тек покоји грозд ту и тамо, далеко од прозора. Ех, то је и те како доказано у ботаници: тамјаника никад нема гроздове крај прозора – где има деце у кући.

Ох, пст! Ево их!

Врата се полагаано отварају и из куће, једно по једно, излазе два дечака и једна девојчица. Силазе полако низ

два степеника, вукући ноге и спуштеног погледа, па им од очију све до врха носа пада сенка сете.

– Ох, како то? – казаћете. – Ем су напољу, ем их је троје, а тако су озбиљни.

Ех, драги моји, одмах ћу вам објаснити у само пар речи – свако од њих носи по књигу, а госпођа Клотилда им довикује из куће:

– Децо, аман, учите! Иначе, ако не будете знали лекцију кад се чика Томазо врати да вас преслиша, лоше вам се пише.

Троје деце у тишини наставља да хода у колони. Свако од њих носи по књигу као да држи свећу, обешена носа као на погребу.

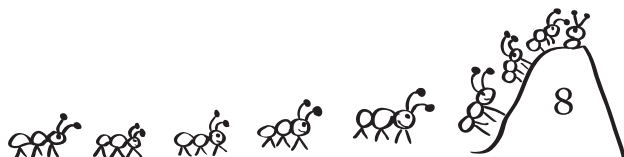
Стигавши на пропланчић, од сунца заклоњен густим шумарком чемпреса, њих троје без речи застају и седају размакнути на камену клупицу.

Сви су отворили књиге с истим одушевљењем – као да су сигурни да их међу страницама чека пар шамара. Штавише, најмлађи ју је отворио тако да би човек помислио да у њој очекује и горе него у оне друге две.

Тај пропланак био је свеже, мирно и пријатно месташце, које је очигледно за њих одабрала госпођа Клотилда за учење на врелцу.

Али, ето, ни пет минута нису били ту кад најмлађи тресну књигу на колена, па надувши образе стаде дувати, пиштећи у неколико наврата као они црвени гумени балони од два гроша, што звуче као трумбета кад испуштају ваздух.

А онда, кад је видео да оно двоје и даље некако

достојанствено гледају у књигу, рече:

– Јој, бре! Ово је неподношљиво!

Оно двоје и даље ништа. Зато он лактом гурну девојчицу и рече:

– Еј, вас двоје! Зар вам није врућина?

Девојчица подиже главу и одговори јетко:

– Смири се, Ђиђино! И сам знаш да морам да учим логичку аритметику!

– Знаш, али каква црна логика по овој врућини, питам ја тебе!

Тад реч узе најстарији, који се мало правио важан, те поче да попује, са слабо прикривеном огорченошћу у гласу:

– Ма каква врућина! Мама каже да овде ветрић баш лепо пирка и изоштрава ум.

Најмлађе дете се мало замисли, па рече, онако искрено:

– Јесте... Али, цаба и ветрић кад ти се не учи!

Та је примедба свима била на месту, па је Ђиђинов искрени одушак непосредно довео до нестанка тобожњег достојанства код његових колега.

Нема сумње – да су се кладили коме се мање учи, нико од њих троје не би добио опкладу.

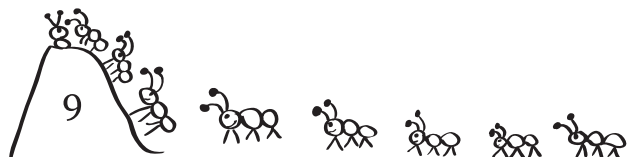
Сироте књиге затим истрескаше по клупи уз ова три посмртна говора:

– Смрт средњовековној историји!

– Доле логичка аритметика!

– Нек иде до ђавола латинска граматика!

Маурицио, који је био најстарији, устаде и стаде раширених ногу испред брата Ђиђина и сестре Ђорђине, па узвикну повративши на тренутак ауторитативни тон:

– А све се ово дешава зато што нисте положили испит!
Ђорђина га одмах спусти где му је место и спремно одговори:

– Требало би да кажеш: зато што нисмо...

Ђиђино прасну у смех, али пошто је био добродушан дечак, прекину расправу:

– То што нико од нас троје није положио испит у суштини није ни важно. Мука је што се сад треба спремити за поправни...

Маурицио, који је и сам био речит и који ће после неког времена (после много времена ако овако настави) вероватно постати адвокат, помисли да је дошло време да се питање мало подробније размотри, те тако започе говор:

– Знате, ја сам против испита...

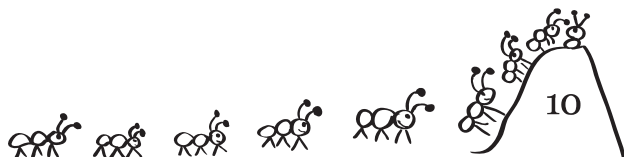
Ђиђино га сместа прекиде:

– Е мој ти! Испити су против тебе!

– Ћути и пусти ме да кажем! – настави Маурицио ошинувши га погледом. – Боље би ти било да мало припазиш или ћу те звати Вртиреп!

На ту претњу Ђиђино скочи са задњице и хитро је прекри руком.

Треба да знате да му је мама дала пар закрпљених старих панталона да носи напољу, како не би хабао нове. Али не лези враже, ове су биле поцепане позади, па док би правио џумбус, што је редовно радио, често му је испадао крајичак кошуље, попут белог репића, налик на заставицу, што га је излуђивало, нарочито кад би му се друга деца ругала.

Ђиђино увуче заставицу, па седе да саслуша Маурицијев филозофски говор, који се настави:

– Ја сам против испита јер су неправедни. Хоћете ли да вам то и докажем? Ако реч по реч научите напамет целу књигу, све осим једне странице – будите сигурни да ће вас на испиту питати баш ту једину страницу коју нисте научили.

– То јесте тачно – рече Ђорђина.

– А замислите – рече Ђиђино – да смо видовити! Могли бисмо да научимо само ту једну страницу и положимо испит као да смо научили целу књигу!

– Учење! Учење! – настави Маурицио и трупну ногом. – Учење је у реду, али би требало да човек учи кад му се учи, ето. Зашто, питам ја вас, људи морају тако да робују?

– И жене! – додала је живахно Ђорђина.

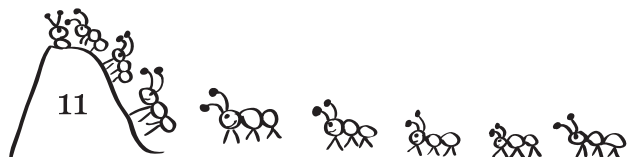
– Животиње су хиљаду пута срећније од нас, јер немају шта да раде од јутра до сутра. Окрените се око себе и погледајте. Ено паса, мачака, птица, мува и свакаквих других бића што сасвим лепо живе, а не уче средњовековну историју...

– Ни логичку аритметику.

– Ни латинску граматику.

На овај тако елоквентан и убедљив аргумент њих троје се осврнуше, па кад угледаше оне три књиге на клупици, обузе их незадржива мучнина. Душу им тад обузе снажна жеља да буду било шта друго само да нису деца коју је један испит спрштио, а морају још један да истрпе.

Ђорђина, која је била помало ташта, сва одушевљена брже-боље рече:

– Волела бих да сам неки прелеп лептир, па да по цео дан летим и ни о чему не мислим, уместо што учим аритметику.

– А ја бих – рече Маурицио и поново седе на клупицу – више волео да постанем цврчак!

Ђиђино рече:

– А ја бих да постанем мрав уместо да учим латинску граматику.

– Мрав? – зачудише се Маурицио и Ђорђина.

– Да! – одлучно ће Ђиђино. – Један од оних што вазда само шеткају у поворци од јутра до мрака.

Утом неко иза њих узвикну кроз нос:

– Збиља?

Троје деце се окрену и избеци. Не схватајући одакле се ту створио, угледаше врло чудног, свеже обријаног господина, са великим наочарима на црвенкастом носу. Око врата је омотао широку црну мараму. Био је висок и кошчат, огрнут широким зеленкастим плаштом, који му је падао скоро до стопала.

Гледао их је с осмехом, а очи, упале у сенку од два жбуна риђастих обрва, цаклиле су се иза наочара као два жишка у ноћи.

Након што их је накратко осмотрио, извуче из плашта бурмутицу, сасвим полако је отвори, узне пуну шаку бурмута, па га гурну у нос; затим двапут кину, па додаде, оним гласом као у францисканског фратра:

– Нек онда тако и буде!

Затим се полако удаљи и нестане у шумарку.

